

DE SCHATTEN VAN SCHELE GUURTE

Historisch theater spektakel in twee bedrijven

door

JAN VAN KEESCHE

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
(Grimas Theatergrime verkoop)
Tel: 072 - 5 11 24 07
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl
Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **DE SCHATTEN VAN SCHELE GUURTE** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **JAN VAN KEESCHE** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © 2003 Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **15** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten
van u te claimen, of te innen.**

ROLVERDELING: (in volgorde van eerste opkomst)

Aaltje/Adelijn - dochter van boer Winkel.

Sophie - dochter van vrouw Hente.

Charlotte - dochter van vrouw Hente.

Bertje - zoon van vrouw Hente.

Marietje - een buurmeisje.

Doortje - een buurmeisje.

Boris - een buurjongen/man, te oud voor de kinderspelen, maar te dom voor het boerenwerk.

Vrouw Hente - getrouwd met boer Winkel.

Winkel - boer op hoeve Eikenhorst.

Bonkert - knecht op hoeve Eikenhorst.

Annebel - meid op hoeve Eikenhorst.

Gatjan - knecht op hoeve Altoos Zorg.

Schele Guurte - opper wief op de hei.

Hellebaardier 1

Hellebaardier 2

Groepen:

Dorpsbewoners.

Zang en muziekgroep.

Dansende Witte Wieven

Indien u gebruikt maakt van de liedjes opgenomen in de bijlage, kunt u contact opnemen met de schrijver voor de melodieën. Zijn gegevens zijn bij de uitgever te verkrijgen.

Het koor opent het spel met het zingen van de eerste drie coupletten van het lied:

"ADELIJN, BRUIN MAAGELIJN."

(zie bijlage 1)

SCENE 1

Eventueel onder het zingen komt eerst Aaltje op met een mand vol wasgoed , die ze gaat ophangen aan een waslijn. Dan komen de drie kinderen van vrouw Hente op met de twee buurmeisjes. De meisjes gaan spring- en aftelspelletjes doen. Dan komt Bertje op die als stoorzender rond de meisjes rent en hun spel stoort. Vooral ook Aaltje moet het bij hem ontgelden, als die wordt geplaagd doen ook de meisjes daaraan mee. Halverwege de scène komt Boris op. Direct vormen de kinderen een kring om hem heen en schreeuwen hem toe. Aaltje trekt hem uit de kring en hij gaat helpen met het ophangen van de was. De spring- aftelspelletjes en de plaagversjes zijn opgenomen in bijlage 2.

SCENE 2

Vrouw Hente komt op gevolgd door boer Winkel, die een kruik drank draagt waaruit hij regelmatig zijn overmatige dorst tracht te lessen.

Hente: Vooruit lelijke donders, vooruit omkleden jullie, vort, gauw of jullie gaan niet mee naar de jaarmarkt straks. En vort naar huis jullie. Bolle Boris, jij mag hier helemaal niet komen, man, hoe dikwijls moet ik dat jou nog zeggen. Vooruit. *(ze gooit Boris een steen achterna. Marietje en Doortje vertrekken en de kinderen de boerderij in, Aaltje gaat als laatste naar binnen met nu een lege mand)* Wacht nu met drinken man tot in de herberg. Je ben al dronken als je daar...

Winkel: Men zegt, als rijken drinken dan gaat het er vrolijk aan toe, als armen drinken schelt men 't voor dronkengedoe.

Hente: Ik spreek van de mannen geen enkel slecht woord, maar wil men ze wurgen dan trek ik aan het koord.

Winkel: Elke dag dronken zijn is ook een geregeld leven.

Hente: Als de wijn is in de man, ligt de wijsheid in de kan.

Winkel: Een vrouw is duizend mannen te erg.

Hente: Hou nou toch eens op met die spreuk-wijsheden man. Die leer jij allemaal in de abdij, daar trek jij graag naar toe. Je leert er niks geen goeds.

Winkel: Maar ze nemen goed van ons af. Wiens brood men eet, wiens wijn men drinkt. Proost.

Hente: Ze betalen goed, ja dat is waar, maar...

Winkel: Het ergste venijn is het gif van slangen die vrouwen zijn.

Hente: Mannen! Mannen! Was er maar een beter soort! BONKERT!! ANNEBEL!! We gaan zo voort, komen jullie! *(Bonkert en Annebel komen samen uit de schuur, trekken kleding en haar goed)*

Annebel: Jawel boerin. Wij zijn er al.

Bonkert: Naar de jaarmarkt, die wil ik wel weer eens zien. Da's lang geleden.

Annebel: Ja, slimmert, dat is nou een jaar geleden. Maar ge kijkt niet naar andere meiden hoor, Bonkert.

Winkel: Onaantrekkelijke vrouwen zijn altijd jaloers op haar man. Mooie vrouwen nooit.

Annebel: O, dank u wel, boer.

Bonkert: Geloof jij dat nou? Annebelleke van mij.

Annebel: Ik geloof wat ik zie en zie wat ik geloof.

Hente: Doe maar gewoon Annebel. Vooruit ga je opknappen en jij ook Bonkert, vooruit, zo kun je niet mee.

Bonkert: Kom, Annebel, mijn lekkere del!

Hente: Bonkert! *(Hente, Annebel en Bonkert de boederij in)*

SCENE 3

Gatjan komt op en kijkt eerst even rond en gaat dan bij boer Winkel staan.

Gatjan: Goedemiddag boer Winkel, zou u mij willen helpen?

Winkel: Problemen? Hier neem een slok of moet je een stok in het wiel steken.

Gatjan: Problemen. Dat kan je wel zeggen, boer. U weet dat ik hiernaast op Altoos Zorg werk. Ik was aan het ploegen en uit de grond kwam zomaar een zwerfsteen omhoog. Schaar gebroken.

Winkel: Die zijn pap gestort heeft, kan niet alles oprapen. zwerfstenen zijn een plaag voor iedere ploeger. Je moet ze opzij gooien voor je het mes in de grond snijdt, anders breekt je schaar. Streken van witte wieven of van de aardmannetjes.

Gatjan: Bestaat die dan? Boer, denkt u dat ze er echt zijn?

Winkel: Zeker weten.

Gatjan: Het ging snel. Boem, schaar gebroken.

Winkel: Dan heb jij een probleem. Dan gaap je tegen de oven.

Gatjan: Als mijn boer het hoort, en het werk is niet af. vanavond, of erger nog als de boerin het hoort. Kan ik direct vertrekken, zeker weten, boer.

Winkel: Dus je wilt? *(Aaltje komt nu op het speelveld, ze is duidelijk gekleed om mee naar de jaarmarkt te gaan. Gatjan kijkt verliefd naar haar)* Nou, wat wil je man? Spring nou niet van de os op de ezel.

Gatjan: Kan ik uw ploeg leven, vanavond, boer?

Winkel: Jawel. Maar eerst wel het veld aflopen om de zwerfstenen weg te schoppen. Denk maar aan de wieven en de aardmannetjes, hahahaha...

Gatjan: De smid was ook al dicht. Daar ben ik langs geweest. *(Annebel en Bonkert uit de boerderij)*

Annebel: De smid zijn mond staat ver open. In de herberg.

Winkel: Neem de ploeg op je schouder en aan het werk knechtje. De arbeid behoedt je voor drie grote kwalen, de verveling, de ondeugd en de armoede.

Bonkert: Kom eerst mee naar de herberg man. Het is jaarmarkt. Dan pakken we een pint en de meimaagd. We gaan hem goed raken, vanavond.

Annebel: Ik ben jouw meimaagd.

Bonkert: Maagd? Jij?

Gatjan: Ik ben aan het sparen.

Annebel: En met mij? Ga je met mij mee, mooie jongen?

Gatjan: Nee. Nou bedankt boer. Ik breng hem vanavond weer terug. *(Gatjan af, Hente komt met haar drie kinderen uit de boerderij)*

Hente: Mijn schatjes, wat zien jullie er toch mooi uit. We kunnen vertrekken. Kom maar bij me voor jullie jaarmarkt-oortjes. *(de kinderen, de knecht, de meid en de boer gaan in een rij staan en houden hun hand op. De boerin trekt haar buidel uit haar onderrok en geeft haar drie kinderen, de knecht en de meid een muntje)*

Winkel, moet jij ook weer geld? Heb jij nog dorst, dan?

Winkel: Kun je niet zien dat de zon in het water schijnt?

Hente: Vader abt, hoor hem aan. *(ze geeft hem een paar munten)* Zuinig erop zijn, mijn schatjes. En jij, Aaltje, denk jij nou echt? Nee, jouw werk is nog niet klaar, luie meid, schrobbejak.

Aaltje: Maar moeder Hente. U hebt me...

Hente: Moet ik je dan alles zeggen! Ga de hof aanvegen en krui de mesthoop weg, Dat had je gisteren al moeten doen.

Aaltje: Vader.

Winkel: Vrouwtje, er is een tijd van werken en er is een tijd voor de jaarmarkt.

Hente: Hou je mond, dronken boer. Hier nog wat drinkgeld. *(gooit hem wat munten toe, die hij gretig opraapt)* Vooruit jij, aan je werk, luie Aal. Als ik terugkom en het is hier nog een rotzooi, dan! En boer, blijf je bij je dochtertje?

Winkel: Nee. *(de groep buurtbewoners komen op en het gezelschap vertrekt vrolijk naar de jaarmarkt. Aaltje staat er verdrietig naar te kijken. Bartje en Sophie komen nog even terug. Bartje draait Aaltje wild in het rond)*

Sophie: Aaltje, paaltje, pispaaaltje.

Bartje en Sophie: *(samen)* Aaltje, paaltje, pispaaaltje. *(kinderen rennen weg en Aaltje gaat de boerderij in)*

(het koor zingt onderstaande drinkliederen)

- Olie op de druiven
- Breng mij 't sap der ed'le druiven.
- Oostlied.
- De goe-kadulletjes.

(bijlage 1)

SCENE 4

Tijdens het zingen is Gatjan opgekomen, heeft even rondgekeken en hangt dan een veldboeketje aan de voordeur. Boris heeft zich even daarvoor verstopt en heeft die actie gezien. Na het zingen komt Aaltje op achter een kruiwagen vol gereedschap.

Aaltje: Aan het werk, Dat ben ik weer. Aaltje doe dit, Aaltje doe dat. En nooit is het goed wat ik ook doe. Altijd aanmerkingen, die krijg ik van moeder Hente. Ik word er zo moe van, het is nooit goed. En vader, die heeft niks in de gaten. Haar eigen kinderen die krijgen alles en ik zijn dochter, krijg niks, ja slaag en snauwen. Ik werk harder dan de knecht en de meid samen. Als ons moeder maar niet was dood gegaan toen ze dat nieuwe babytje zou krijgen. Toen had ik alleen vader nog en vader alleen nog mij. Goed heb ik altijd voor hem gezorgd, we hadden het samen best goed, vader en ik. Ook toen was het hard werken om het eten op tijd op tafel te krijgen, de koeien te melken, het huis schoon te houden, de groentenhof. Ik

deed het allemaal graag voor vader. Maar hij moest zo nodig trouwen met de weduwe Hente en bij haar en die drie pestkoppen van kinderen gaan wonen. Ik had graag meegegaan naar de jaarmarkt, altijd fijn, de jaarmarkt. maar Aaltje moet schoonmaken en mest kruien. *(onder het praten heeft ze de kruiwagen gevuld en rijdt die de schuur in, als ze weer buiten komt staat Gatjan voor haar)* Wat doe jij hier? *(Gatjan komt naar toe, maar Aaltje trekt zich terug achter de kruiwagen)* Wat wil je? Ga weg man, ik ben hier helemaal alleen en...

Gatjan: Ik kan je helpen, Aaltje.

Aaltje: Hoe weet je mijn naam?

Gatjan: Je vader...

Aaltje: Ga weg, man. Nee, niet dichterbij me komen. De riek...

Gatjan: Ik kom je helpen en...

Aaltje: Ga weg!

Gatjan: Als we het nou samen doen. Geef mij de riek, dan krui ik alles voor je weg.

Aaltje: Nee, ga weg.

Gatjan: Meidje, ik wil helpen.

Aaltje: Ja ja, dat ken ik. Boerenknechten en hoe ze de meiden willen helpen. Onder de rokken. Ga weg.

Gatjan: O nee, Aaltje geef me de riek nou maar.

Aaltje: Vertrekken nou. Of ik laat onze hond van de ketting.

Gatjan: Goed dan. Ik ga al. *(Gatjan weg. Aaltje kijkt hem nu en ziet dan de bloemen. Ze haalt ze op en steekt ze in haar schort)*

Aaltje: Bloemen aan de voordeur steken. Hij meent het echt. Dat is het signaal. Nou is hij weg, jammer een aardige jongen. Ja, eigenlijk wel lief ook. Hij wilde echt helpen. Bloemen aan de voordeur. Hij is aardig voor mij. Niemand hier die aardig is voor mij. Jammer. Hij wilde gewoon, alleen maar... en misschien....en hij is knap ook. GATJAN. *(ze gaat de schuur in met de kruiwagen. Buurtbewoners komen luidruchtig voorbij, terug van het feestje, de jaarmarkt)*

(Het koor zingt)

"EEN KERMISDEUN"

(bijlage 1)

SCENE 5

Bonkert en Bertje komen op, armen om elkaars schouders geslagen. Aaltje is ondertussen aan het vegen.

Bonkert: Zo, nog steeds aan het werk, lief Aaltje mijn?

Aaltje: Hoe kom ik anders klaar. Maar jouw lief ben ik niet.

Bertje: Ach, schattebout, dan heeft ons moeke wel weer een smerig werkje voor je hoor, hahahaha.

Bonkert: Aaltje, paaltje, pis. *(wil haar vastpakken, maar ze weer zich met de bezem)*

Aaltje: Blijf van me af, man.

Bonkert: O ja. Zullen we eens kijken, liefje, wie hier de sterkste is. *(trekt de bezem uit haar handen)* Haha, nu aan het werk, Aaltje, kom hier voor een kusje.

Bertje: Ja, ik wil ook een kusje.

Aaltje: Blijf van mij af, jullie alle twee, dronken boerenkinkels. *(pakt de bezem weer op en op dat moment komen Sophie, Annebel, Charlotte en Boris op)*

Boris: Wat was het mooi, een duivel had vuur in zijn mond.

Annebel: Dat was mooi he, Boris.

Sophie: O ja, een man die vuur uit zijn mond spuugde. Hij leek op een duivel, ja. Misschien was het de duivel wel, Boris.

Boris: Nee, nee, ik ben bang voor de duivel.

Charlotte: Ik was niet bang, bolle Boris, het was een verklede vagant, dat heeft moeder mij verteld.

Bertje: Kijk, dit is mijn liefje, Bolle, Aaltje is mijn schatje. *(pakt Aaltje vast en kust haar op de mond)*

Aaltje: Bertje, ga weg, ga weg,

Bertje: Aaltje, paaltje, pispaltje. Wil jij soms mijn pispaltje zien? *(trekt zijn broek omlaag)*

Bonkert: Wees maar eens lief, Paaltje! *(Bertje heeft haar te pakken en samen rollen ze over de grond)*

Bertje: Kom in mijn bedstee, mij liefje. *(Bertje ligt nu bovenop Aaltje. De anderen staan in een kring daarom heen en hebben grote pret. Bertje betast haar. Op het moment dat Hente en Winkel opkomen maakt Aaltje een sla-beweging naar hem. Bertje springt op en loopt naar Hente. Winkel is duidelijk dronken, waggelt naar het bankje en valt in slaap)*

Bertje: Zag u dat moeke, zag u dat! Zag u wat die wilde kat wilde doen? Ze viel en ik wilde haar helpen met opstaan en toen begon ze mij te slaan. Heel hard moeke, heel hard en heel lang.

Hente: Duivelse meid, heks, mijn zoon slaan. Er is er maar een die Bertje slaat en dat ben ik. Ik zal je...

Aaltje: Maar ik heb.... He... Annebel.

Annebel: Ik heb niets gezien.

Aaltje: Boris.

Boris: Aaltje...

Aaltje: Bonkert.

Bonkert: Knechten zien slecht.

Aaltje: Maar ik heb....

Hente: Hou je mond, sloerie van een meid. Haal de kruitwagen uit de schuur en het juk. En jij, smerige vlegel, Boris, hoe dikwijls moet ik jou nog zeggen... *(Boris rent weg en verstoppt zich. Aaltje gaat de schuur in en komt even later terug met de kruitwagen en een juk om haar nek. De kinderen lachen haar uit)*

Annebel haal de emmers melk en jij Bonkert de manden voor de markt. Vooruit schiet op.

Annebel: Maar het is....

Aaltje: Moeder Hente, alsjeblieft...

Hente: Heksenjong. *(Bonkert en Annebel komen uit de schuur)* Aan het juk, Annebel. De manden op de kruit, schiet toch eens op Bonkert. Ik wil mijn bed in. Vooruit knecht er staan er nog meer klaar.

Bonkert: Moet ik alles?

Aaltje: Moeder...

Hente: Alles. *(Bonkert en Annebel laden de kruitwagen met manden groenten, fruit en eieren. Ze hangen de volle emmers aan het juk)* Zo kwade meid, ga je gang. Je verkoopt alles op de markt en je komt niet terug voor alles is verkocht. En ik wil een goed prijs, laat eens kijken, ja ik moet er minstens een hele florijn voor hebben. Dat moet het zeker opbrengen. Niet minder, een florijn. luie meid en nu voort.

Annebel: Maar boerin, het is al laat. De markt is allang afgelopen en een florijn!

Hente: Zwijg, stomme meid, of wil je mee. Morgen zal ze de eerste zijn op de markt en dan krijg je de beste prijs.

Aaltje: Maar moeder Hente, ik ben bang in het donker. VADER!

Hente: Dat zwijn slaapt. Zwijg dus maar. Heksen zijn nooit bang. Vooruit van mijn erf. *(Aaltje pakt de kruitwagen en duwt die met moeite vooruit. De kinderen lopen lachende met haar mee en roepen haar na tot ze uit het zicht is)*

Bertje; Aaltje, paaltje, pispaltje.

Sophie: Doe de groeten aan de heksen op de hei.

Charlotte: Slaap lekker, paaltje. *(Sophie en Charlotte spelen nog wat op het erf. Dan komt Boris naar hen toe)*

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto